

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

№ 0901-188
03.11. 2020 г.

ДО
Г-ЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА КЪМ
44-то НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ДОКЛАД

Относно: проекта на Закон за държавния бюджет на Република България за 2021 г.,
в частта му за образование и наука •

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДАМЯНОВА,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

Във връзка с внесения от Министерския съвет проект на закон за държавния бюджет на Република България за 2021 г. в областта на политиката за образование и наука представям на Вашето внимание следната информация:

I. ОБРАЗОВАНИЕ

Законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2021 г. увеличава разходите за образование и извежда сектора като приоритетен в политиката на правителството. Ръстът в разходите за образование е насочен основно към увеличение на възнагражденията на педагогическите специалисти в системата на предучилищното и училищното образование, което е предпоставка за привличане на повече млади учители и на специалисти с високо равнище на професионална подготовка и квалификация във всички образователни институции, дори и тези в най-малките и отдалечени населени места.

Като приоритети на правителството, за които са осигурени допълнителни средства през 2021 г. са изведени и:

- разширяване на достъпа и поетапно обхващане в задължително предучилищно образование на 4-годишните деца, включително и чрез инвестиции в изграждането, пристрояването, надстрояването и реконструкция на детски градини, детски ясли и училища;

- подпомагане заплащането от родителите на такси за хранене на децата от задължителното предучилищно образование и за компенсиране на разходите за отглеждане и обучение на деца, които не са приети поради липса на места в държавни и общински детски градини и училища;

- модернизацията на училищните кабинети в системата на средното образование и изграждане на STEM среда - съвременни и оборудвани учебни пространства с фокус в областта на природните науки, дигиталните технологии, инженерното мислене и математиката;

- увеличаване на възнагражденията на най-ниските академични длъжности във висшите училища с цел задържането на млади преподаватели и обезпечаването на кадри в системата на висшето образование.

Общият размер на разчетените разходи за образование за 2021 г. е **5 642,3 млн. лв.**, което представлява **4,5 %** от БВП (при **4 823,5 млн. лв.** за 2020 г.). Ръстът на разходите за образование спрямо 2020 г. е в размер на **818,9 млн. лв.**, от които **728,1 млн. лв.** за сметка на национален бюджет и **90,8 млн. лв.** за сметка на средства от ЕС.

А. Предучилищно и училищно образование

Приоритетите, към които е насочена политиката в областта на предучилищното и училищното образование, са:

1. повишаване привлекателността на учителската професия и социалния статус на българския учител, за стимулиране на професионалното развитие и за усъвършенстване на професионалните компетентности на педагогическите специалисти, включително за подкрепа на иновативното преподаване;

2. поетапно въвеждане на мярката за задължително предучилищно образование за децата от 4-годишна възраст

3. пълно обхващане на всички подлежащи на образование деца и ученици, предотвратяване на отпадането от образователната система и реинтеграция на преждевременно напусналите;

4. подобряване на качеството на образованието във всички училища и нива на системата;

5. осигуряване на качествено професионално образование и обучение в партньорство с бизнеса и съответствието му с потребностите на пазара на труда, чрез осигуряване на съгласуваност и ефективност на политиката за професионално образование и обучение на национално, регионално и местно равнище;

6. инвестиции в образователната инфраструктура и модернизиране на материалната база в детските градини и училищата, които да спомогнат за превръщането им в привлекателна социална среда;

7. подкрепа за българските училища в чужбина за съхраняване на българските общности и българската национална идентичност зад граница.

Разчетените средства от държавния бюджет за системата на предучилищното и училищното образование за 2021 г. нарастват с **631,5 млн. лв.**, като общия им размер достига **4 445, 9 млн. лв.**

Предвиденото увеличение на средствата за предучилищно и училищно образование ще гарантира удвояването на възнагражденията на учителите за 4 годишния мандат на управление на Правителството. Допълнително предоставените за 2021 г. **360,0 млн. лв.** за увеличение на възнагражденията на педагогическите специалисти ще гарантират не по-малко от 15% увеличение на доходите им, като началната учителска заплата ще стане 1260 лв., а средната работна учителска заплата ще достигне 1770 лв.

В средствата по стандарти за финансиране на дейностите за предучилищно и училищно образование е разчетен ръст от **57,8 млн. лв.** за политика по доходите на непедagogическите специалисти с 10%, в т.ч. и за компенсиране увеличението на минималната работна заплата.

За поетапното въвеждане на мярката за задължително предучилищно образование за децата от 4-годишна възраст през 2021 г. са разчетени **36,0 млн. лв.** С тях ще се осигурят условия за включване в образователната система на деца, които до момента не са посещавали детска градина и ще се финансира разликата в стандарта за деца, посещаващи детски градини за общините, които ще въведат задължително предучилищно образование за 4-годишните деца от 2020 г. и 2021 г.

Със законопроекта за държавния бюджет за 2021 г. са разчетени **38,0 млн. лв.** за подпомагане заплащането от родителите на такси за хранене на децата от задължителното предучилищно образование и за компенсиране на разходите за отглеждане и обучение на деца, които не са приети поради липса на места в държавни и

общински детски градини и училища. Средствата за подпомагане заплащането на такси, дължими от родителите за хранене на деца в задължително предучилищно образование в размер на **25,0 млн. лв.** са разчетени по бюджетите на общините за 2021 г.

За изпълнение на основните приоритети в областта на предучилищното и училищното образование за осигуряване на качествено професионално образование и обучение в партньорство с бизнеса и съответствието му с потребностите на пазара на труда акцентът през 2021 г. се поставя на:

- допълнително финансиране на професионални гимназии, обучаващи ученици по защитени професии и такива с бъдещ недостиг на специалисти – **6,8 млн. лв.**;

- стипендии за ученици в дуална система на обучение в класовете от първи гимназиален етап или в паралелка по защитена специалност от професия или специалност от професия с очакван недостиг от специалисти на пазара на труда - допълнително **5,5 млн. лв.** над средствата по норматив за стипендии за ученик след завършено основно образование;

- подобряване на условията в ученическите общежития към професионалните гимназии – разчетени са **5,0 млн. лв.** за модернизация на материално-техническа база на общежитията.

За осигуряване на качество на образованието и повишаване на образователните резултати на учениците е предвидено реализирането на мерки за модернизация на образователния процес чрез насърчаване изграждането на училищна STEM среда. Разчетените средства за изграждане на съвременни лаборатории и оборудвани учебни пространства с фокус в областта на природните науки, дигиталните технологии, инженерното мислене и математиката са в размер на **20,0 млн. лв.** Мерките се изпълняват по национална програма за развитие на образованието.

Приоритетно със средства от държавния бюджет през 2021 г. ще бъдат финансирани инвестициите в образователната инфраструктура и модернизиране на материалната база в детските градини и училищата, които да спомогнат за превръщането на детските градини и училищата в привлекателна социална среда. За изпълнение на приетата с РМС № 543/03.08.2020 г. Програма за изграждане, пристрояване, надстройка и реконструкция на детски ясли, детски градини и училища за периода 2020 – 2022 г. с проекта на бюджет за 2021 г. са разчетени **70,0 млн. лв.** Изпълнението на мерките по програмата ще подпомогне процеса по въвеждане на задължително предучилищно образование на децата, навършили 4-годишна възраст

и ще спомогне да се увеличи броят на училищата, преминали на едноменен режим на обучение.

С общия размер на разчетените средства за училищното и предучилищното образование ще бъдат финансирани следните основни дейности:

1. Издръжка на дейностите по възпитание и обучение на децата и учениците в детските градини и училищата. Общият размер на разчетените средства е **3 060,5 млн. лв.**, като с тях се осигуряват разходите за възнаграждения и издръжка на образователния процес в училищата и детските градини. Освен средствата по стандарти тук се включват и средствата, предвидени за допълнително финансиране на защитени училища и детски градини и за възстановяване на преходните остатъци по бюджетите на държавните училища. За 2021 г. са разчетени допълнително **7,0 млн. лв.** за възстановяване на превишението на приходите над разходите по установеното към края на предходната година превишение на постъпленията над плащанията по делегираните бюджети на държавните училища.

Със тези средства ще се обезпечат дейностите по възпитание и обучение на 122 221 деца в детските градини, 108 643 деца в задължителната предучилищна подготовка, 661 702 ученици в неспециализираните училища, в т.ч. 116 480 ученици в професионалните училища, 15 099 ученици в специализираните училища (за изкуство и култура и спортни училища), 2 042 ученици в специалните училища и 24 966 ученици във вечерна, задочна, самостоятелна и индивидуална форма на обучение.

2. Подпомагане на равния достъп и подкрепа за личностно развитие на децата и учениците. Общият размер на разчетените за 2021 г. средства е **689,7 млн. лв.**, от които най-голям е дялът на предвидените разходи по норматив за целодневна организация на учебния ден за учениците от първи до седми клас в неспециализираните училища – **254,9 млн. лв.** Тук се включват и средствата за:

- ученически стипендии – **31,4 млн. лв.**, в т.ч. 3,0 млн. лв. за стипендии за постигнати образователни резултати от училищата;

- ученически общежития – **32,4 млн. лв.**;

- познавателни книжки, учебници и учебни комплекти за безвъзмездно ползване от учениците от I-VII клас и децата от подготвителните групи – **35,1 млн. лв.**;

- подпомагане храненето на децата от подготвителните групи и учениците от I - IV клас – **33,0 млн. лв.**;

- подпомагане заплащането на такси, дължими от родителите за хранене на деца в задължително предучилищно образование - **25,0 млн. лв.** разчетени по бюджетните взаимоотношения на общините с централния бюджет;

- за транспорт на децата в задължителна предучилищна възраст и за учениците от населени места, в които няма детска градина или училище – **49,5 млн. лв.**, в т.ч. 3,5 млн. лв. за поддръжка на автобуси, предоставени на училищата за осигуряване на транспорт на деца и ученици;

- приобщаващо образование на деца и ученици със специални образователни потребности – **90,3 млн. лв.**, от които 80,4 млн. лв. за ресурсно подпомагане на деца и ученици, интегрирани в масови училища и детски градини;

- дейности за развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта на децата и учениците, осъществявани от центровете за подкрепа за личностно развитие и специализирани обслужващи звена – **19,4 млн. лв.**;

- занимания по интереси за неспециализирани, специализирани и специални училища – **24,6 млн. лв.**

- кариерно ориентиране, осъществявано от центрове за подкрепа на личностното развитие - **1,9 млн. лв.**

- подкрепа за ученици с изяви дарби - **2,0 млн. лв.**

- разширяване на достъпа и обхващане в задължително предучилищно образование на 4-годишни деца – **36,0 млн. лв.**

- обхващане на всички подлежащи на образование деца и ученици и реинтеграция на преждевременно напусналите образователната система - **34,7 млн. лв.** за училища и детски градини с концентрация на деца от уязвими групи, като спрямо 2020 г. разчетеното увеличение е 4,7 млн. лв.

3. Развитие на детските градини и училищата – предвидените средства за 2021 г. за тази дейност са в размер на **239,4 млн. лв.**, в т.ч. **70,0 млн. лв.** за изграждане, пристрояване, надстрояване и реконструкция на детски градини, детски ясли и училища. Тук се включват средствата за подобряване на материалната база на общинските и държавните детски градини и училища, в т.ч. допълващия стандарт за материална база на училищата. В рамките на тази дейност са разчетени и средствата за транспорт на педагогическите специалисти от местоживеенето им до местоработата и обратно в размер на **14,7 млн. лв.**

4. Предвидените със Законопроекта за държавния бюджет за 2021 г. средства за изпълнение на национални програми за развитие на образованието са в размер на **156,0**

млн. лв., от които по бюджета на Министерството на образованието и науката – 76,0 млн. лв.

5. За съхраняване и развитие на културната идентичност на децата и учениците в българските общности в чужбина, чрез подпомагане на обучението по учебните предмети Български език и литература, История и цивилизация, География и икономика в частта им, отнасяща се до историята и географията на България. организирано в неделните училища в чужбина са разчетени *12,5 млн. лв.*

Б. Висше образование

Политиката в областта на висшето образование е насочена към устойчиво развитие и повишаване качеството на обучение и ориентирането му към нуждите на пазара на труда. И през 2021 г. ще продължат да се изпълняват реформите, насочени към специализация на държавните висши училища и тяхното профилно оптимизиране; реструктуриране на приема към професионални направления с очаквано по-високо бъдещо търсене на пазара на труда; усъвършенстване на рейтинговата система на висшите училища; предоставяне на публични гаранции за студентски кредити; премахване на ограниченията за прием на студенти от българските общности в чужбина.

За продължаване на реформите и осигуряване на политиките за устойчиво развитие и разширяване на достъпа до висше образование по бюджетите на държавните висши училища за 2021 г. са осигурени допълнителни средства в размер на *65,9 млн. лв.* за:

- увеличаване на средствата за стипендиите на студентите – *6,0 млн. лв.*;
- осигуряване на минималната заплата за най-ниската академична длъжност в държавните висши училища – *48,2 млн. лв.*;
- увеличаване на средствата за издръжка на обучението – *11,7 млн. лв.*, в т.ч. ръст на средствата за професионалните гимназии в структурата на Технически университет – София – *0,7 млн. лв.*

За реализиране на национални мерки и дейности за развитие, поддържане и повишаване на качеството във висшето образование, през 2021 г. се предвижда изпълнението на Национални програми за висше образование. Разчетените за тази цел средства са в размер на *10,0 млн. лв.*

За образование трансферите за държавните висши училища са в размер на *592,7 млн. лв.*, от които *557,1 млн. лв.* за държавните висши училища към МОН и *35,6 млн. лв.* за висшите военни училища към Министерството на отбраната (това са само за

трансферите за дейности по образованието, като в тях не се включва субсидията за присъща научна и художествено-творческа дейност).

Общият размер на предвидените от бюджета на МОН трансфери за държавните висши училища в размер на **565,1 млн. лв.** се разпределят по елементи, съгласно чл. 91 от Закона за висшето образование, както следва:

1. Средства за издръжка на обучението – **473,6 млн. лв.**, като в т.ч. са предвидени допълнителни средства в размер на **48,2 млн. лв.** за осигуряване на минималната заплата за най-ниската академична длъжност в държавните висши училища, на база средно приравнен брой учащи, нормативи за издръжка по професионални направления и комплексна оценка за качество на обучението средствата са в размер на **425,4 млн. лв.** в т.ч. 276,9 млн. лв. определени в зависимост от комплексната оценка за качеството на обучение и съответствието му с потребностите на пазара на труда, с което относителният им дял към средствата за издръжка на обучението достига 65% през 2021 г. С тези средства се осигурява издръжката на обучението на 140 575 средно приравнен брой учащи при средно претеглен норматив 3 026,00 лв. За сравнение през 2020 г. средствата за издръжка на обучението са били 413,8 млн. лв. за 146 752 средно приравнен брой учащи при средно претеглен норматив 2 820,00 лв.

2. Средства за присъщата научна и художествено-творческа дейност и издаване на учебници и научни трудове - **8,0 млн. лв.**;

3. Средства за социално-битови дейности на студентите и докторантите – **71,2 млн. лв.**, в т.ч. средства за стипендии – **55,3 млн. лв.** и средства за студентски столове и общежития – **15,9 млн. лв.**;

4. Средства за капиталови разходи – **5,6 млн. лв.**;

5. Други трансфери – **6,7 млн. лв.**, в т.ч. 0,4 млн. лв. за осигуряване на дейността на Научноизследователската и изпитваща лаборатория в спорта към СУ „Св. Климент Охридски“

Одобрената държавна гаранция по Закона за кредитиране на студенти и докторанти за 2021 г. е в размер до **40,0 млн. лв.**

II. НАУКА

За наука в бюджета за 2021 г. са разчетени **534,2 млн. лв.** (0,43 % от БВП) при 571,6 млн. лв. (0,48% от БВП) за 2020 г. Намалението в средствата за наука е в размер на **37,3 млн. лв.** поради намаление на разходите с източник средства от Европейския съюз с 57,7 млн. лв., докато националното финансиране за наука е с **20,4 млн. лв.** повече спрямо 2020 г.

С увеличението на средствата от държавния бюджет се осигурява увеличение на средствата по:

- трансфера за БАН с 12,2 млн. лв.;
- бюджета на МОН с 1,4 млн. лв. за предвидената политика по доходите на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения, включително и на средствата за осигурителни вноски.

Разчетените за 2021 г. средства за изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017 - 2030, вкл. Националната пътна карта за научна инфраструктура и национални научни програми са в размер – **66,6 млн. лв.**

Приоритетите в областта на науката са насочени към повишаване на качеството и международната разпознаваемост на научноизследователската и иновационна дейност. Акцентът се поставя върху финансиране на научни изследвания в приоритетни и конкурентни области за решаване на важни обществено значими предизвикателства, подпомагане на млади учени и осъществяване на съвместни научни изследвания с български учени в чужбина и привличане на водещи учени от чужбина. Средствата ще се разпределят между научните звена и колективи въз основа на оценка на научната им дейност и резултатите от нея чрез механизъм за диференциран ръст на средствата.

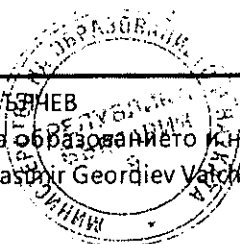
Предвижда се да продължи изпълнението на Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017-2030 г., Оперативния план към нея за периода 2018-2022 година и Националната пътна карта за научна инфраструктура.

В рамките на средствата за наука са предвидени **5,0 млн. лв.** за допълнителни стипендии на докторантите, обучаващи се в ДВУ и научни организации определени въз основа на индекса на интензивност на научната дейност за съответната година.

3.11.2020 г.

X

КРАСИМИР ВЪЗНЕВ
Министър на образованието и науката
Signed by: Krasimir Georgiev Vatchev

ВЯРНО С ЕЛЕКТРОННО
ПОДПИСАНИЯ ДОКУМЕНТ

